



Pomorski  
Kongres Pamięci  
Narodowej

# Akcja „T-4” i inne formy niemieckiej eksterminacji bezpośredniej na Pomorzu w latach II wojny światowej

## Konferencja naukowa

20 listopada 2024 r.  
godz. 10.30–18.30

AmberEXPO  
Gdańsk, ul. Żaglowa 11  
sala 2 (piętro I)

**RP** Patronat Honorowy  
Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej  
Andrzeja Dudy

Organizatorzy



INSTYTUT PAMIĘCI  
NARODOWEJ  
Oddział w Gdańsku

Stutthof | Muzeum Stutthof w Sztutowie  
NIEMIECKI NAZISTOWSKI OBOZ KONCENTRACYJNY I ZAGŁADY (1939-1945)

Patronat medialny

Radio Gdańsk

trojmiasto.pl

REPUBLIKA

## Program

10.30 Otwarcie

### SESJA 1

#### Akcja „T-4” – założenia, realizacja, pamięć

Prowadzenie: dr Daniel Czerwiński  
(Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Gdańsku)

10.50 **Niemiecka akcja „T-4” na Pomorzu**

dr Mateusz Kubicki (Instytut Pamięci  
Narodowej Oddział w Gdańsku)

11.10 **Losy pacjentów likwidowanych szpitali  
psychiatrycznych z Prowincji Pomorze  
i Meklemburgia-Pomorze Przednie  
zamordowanych jesienią 1939 roku w Lasach  
Piaśnickich**

dr hab. Monika Tomkiewicz (Instytut Pamięci  
Narodowej)

11.30 **Jak traktować zagładę osób z zaburzeniami  
psychicznymi w okupowanej przez III Rzeszę  
Niemiecką Polsce – czy jako część akcji „T-4”,  
czy jako mający z nią jedynie punkty wspólne  
ciąg zdarzeń?**

dr hab. Tadeusz Nasierowski, prof. WUM  
(Warszawski Uniwersytet Medyczny)

11.50 **Akcja „T-4” w Wolnym Mieście Gdańsku**  
Mateusz Kupiński (Uniwersytet Jagielloński  
w Krakowie)

12.10 **Radykalizacja postulatów eugeniki  
negatywnej w Niemczech**

dr Mateusz Maleszka (Delegatura Instytutu  
Pamięci Narodowej w Bydgoszczy)

12.30 **Droga ku odzyskiwaniu pamięci. Rola pamięci  
i niepamięci w kształtowaniu się tożsamości  
osób z zaburzeniami psychicznymi  
i niepełnosprawnościami**

dr Maciej Jabłoński (Uniwersytet Kazimierza  
Wielkiego w Bydgoszczy)

12.50 dyskusja

13.10–14.30 przerwa obiadowa



Więcej informacji:  
[pomorskikongresipn.pl](http://pomorskikongresipn.pl)

### SESJA 2

#### Statystyka i sprawcy

Prowadzenie: dr Marcin Owsiański (Muzeum Stutthof)

14.30 **Magia liczb. O mitach związanych  
z ustalaniem strat ludnościowych w czasie  
II wojny światowej na Pomorzu**

prof. Bogdan Chrzanowski (Muzeum  
Stutthof/Uniwersytet Gdański)

14.50 **Rola niemieckich formacji policyjnych  
w eksterminacji ludności na Pomorzu jesienią  
1939 r.**

dr hab. Piotr Semków, prof. AMW (Akademia  
Marynarki Wojennej w Gdyni)

15.10 **Toruńscy funkcjonariusze Selbstschutzu  
na ławie oskarżonych**

dr hab. Sylwia Grochovina, prof. UMK  
(Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu)

15.30 **Zbrodnie ukarane. Willi Buth (1911–1949)**

dr Filip Gańczak (Instytut Pamięci  
Narodowej)

15.50 dyskusja

16.10–16.30 przerwa

### SESJA 3

#### Stutthof, Gdańsk i Pomorze

Prowadzenie: dr Mateusz Kubicki  
(Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Gdańsku)

16.30 **Proces decyzyjny związany z powstawaniem  
oboazu Stutthof**

dr Marcin Owsiański (Muzeum Stutthof)

16.50 **Od „Intelligenzaktion” do „Endlösung  
der Judenfrage”. Etapy zagłady więźniów  
w KL Stutthof**

dr Danuta Drywa (Muzeum Stutthof)

17.10 **Eksterminacja w Stutthofie w świetle  
dokumentacji Armii Czerwonej w 1945 r.**

dr Tomasz Gliniecki (Muzeum Stutthof)

17.30 **Represje i eksterminacja studentów  
i absolwentów Politechniki Gdańskiej  
podczas II wojny światowej**

dr Witold Paretko (Politechnika Gdańska)

17.50 **Stan badań i perspektywy badawcze  
w historiografii dotyczącej eksterminacji  
ludności cywilnej na Pomorzu Gdańskim  
w okresie okupacji niemieckiej**

dr Izabela Mazanowska (Delegatura  
Instytutu Pamięci Narodowej w Bydgoszczy)

18.10–18.30 dyskusja i zakończenie konferencji